

Úr Løgtinginum: Jóannes Eidesgaard um frágreiðing lógmans um uttanlandsmál

Hvørji stig ætlar landsstýrið at taka í umhvørvismálum

Løgmaður sigur, at danska stjórnin og antið hevur heimilað landsstýrinum at luttaka í trygdarpolitiskari málsviðgerð annað enn at umrøða trygdarpolitiskar spurningar viðvíkjandi Føroyum.

Í samband við tað, sum løgmaður sigur um álitid frá dansku verjunevndini, so fari eg at spyrja, um landsstýrið hevur havt nakran virkari leiklut enn at vera eygleiðari á fundi hjá nevndini? Her hugsi eg serliga um dansku sjóverjuna við Føroyar.

Sjóverjan við Føroyar og Grønland hevur um dansku ríkisgrannskoðanini verið eitt mál, sum hevur verið funnist at, tí tað hevur kostað ov nógv. Við sóu tann fjálfur, sum kom á fólk, tá tað hoyrdist, at tyrilúgvingin skuldi leggjast niður í vetur, orsakað av manningartroti. Hvønn leiklut hevur landsstýrið í álitinum frá dansku verjunevndini?

Hernaðarmálið verður nú kannað. Ein søguførðingur hevur arbeitt í USA og gjørt skjalarnannsóknir umframt kanningar her um okkara leiðir. Hevur landsstýrið fingið nakad ávegis tilfar frá nevndini? Og nær væntar landsstýrið, at ein fullgiggja kanning fylgiggur?

Eg havi sett landsstýris-manninum við lógarmálum

ein fyrispurning um kann-ingina av virkseminum hjá PET, sum er ein partur av áðurnevnda máli.

Fullveldisætlanin hjá samgonguni hevur sum væntað eisini fingið rúm í hesari frágreiðing. Henda ætlan hevur fylt so nógv av okkara politiska gerandis-gedig higar til og fer tað eisini framvið, so tað ætli eg mær ikki at víðgera her í dag.

Eg vil tó bert spyrja lög-mann, um føroyskir ting-menn framvið fáa møgu-leika at luttaka á ST-áðal-fundinum í New York sum partur av dansku sendi-nevndini?

Bankamálið og skuldar-spurningar funnið sína loysn við avtaluni 10. juni í fjør. Her vil eg takka lands-stýrinum og serliga lög-manni fyri við hepnari hond at hava avgreitt hesa trupla mál. Men tað tykist sum, um at lændi var tægað fyri einari góðari loysn.

Tískil er tað enn ein gáta fyri mangar føroyingar, hví ikki Edmund Joensen áttók sær at leiða hesar samráð-ingur heldur enn at útskriva val, tí alt talaði fyri einari fyri føroyingar góðari loysn.

Spurningarnir um endur-gjald fyri bankamálið varð samantvinnnaður við aftur-gjaldsspurningin av okkara skul til ríkiskassan, so eft-

irtíðin ikki sær, hvat var fyri tað eina, og hvat var fyri hitt. Men hetta er farið, og niðurstøðan má verða, at hetta var ein góð avtala, sum eisini lógtingið undir-strikaði við einmælt at taka undir við henni.

Alheimsgerð ella global-isering er vordid eitt nýtt gandaorð í politiska heimi-num. Men tað er greitt, at globaliseringin ikki bert hevur ljósreyðar síður. Sum ein svenskur embætismaður segði í einum fyrilestri, at globaliseringin gjørdi, at tey tiltøk, sum svenska stjórnin gjørdi til tess at avmarka vøxturin í almenna sektorinum, vórðu tileinkisgjørð av útlendskum kreftum, sum við øðrum áhugamál-um ávirkadu svensku tiltøk-ini mótsatta veg.

Løgmaður umrøddur eisini felagsskapin NAMMCO, og hann hevur eisini eitt brot um "Umhvørvi og Menning". Tó sakni eg eina stóðutakan frá landsstýri-num til ta kannning, sum kom fram í fjør, sum vísir, at innihaldið av kykkslívur-i grindatvøsti liggur langt oman fyri markvirðið, sum WHO hevur ásett, og inni-haldið av PCB í spiki eisini er langt oman fyri ta mark-virðið, sum verður hildið at vera ráðiligt, tá talan er um mannafóði.

Henda kannning fœrdi til,

at vit fingi eitt nýtt kosttil-mæli um, hvussu nógv vit kunnu eta av tvøsti og spiki. Kykslívur hevur ávirkna á heilabúningina hjá børnum og PCB íð á nervalag og kynsgørn. Hesar dalkingar eru stórt sæð mannaskaptar. Nakad av kykslívurdalking-ini stavar frá náttúruni, meðan alt við PCB íð er av mannánum.

Danska stjórnin umsitur partar av okkara umhvørvis-málum, nevniliga tey úti á havinum, og tí fari eg at spyrja lógmann ella lands-stýrismannin í umhvørvis-málum, hvørji stig lands-stýrið hevur tikið mótvægis dansku stjórnini í samband við hesa dalking?

Umhvørvisfelagsskapir-nir eiga í hesum at finna sínar røttu figgindar.

Eisini er komið fram, at danskir myndugleikar hava sett eina røð av málstjóðum upp í Danmark og enná í Baltiska londum og pørt-um av gamla Sovjettstá-veldinum. Hesar málstjóðir skulu boða frá, um radio-aktivar geilsingar fara fram. Eingin slík stóð er sett upp í Føroyum ella í Grønlandi, men tá spurt verður um hetta í Danmark, fær ein at vita, at hetta verður tað ar-beitt við. Ætlar landsstýrið at taka stig í hesum máli?

Løgmaður víst hepnar hond

- Løgmaður hevur víst eina sera hepnar hond til at handfara uttanlandsmál, sum meira ella minni vóru uppstøðgað undir Edmund Joensen

Eg vil her til seinast taka marknasurningin fram. Her hevur løgmaður sagt, at hann væntar, at ein semja verður tingin á hes-um trupla og stóra máli tíðliga í vár.

Eg vil fegin siga, at lög-maður hevur víst eina sera hepnar hond til at handfara hetta trupla mál, sum meira ella minni var upp-støðgað, meðan Edmund Joensen umsat tað. Ein og hvør semja krevur eina smidligheit, har partarnir ikki læsa seg ov fastar, men eru sinnaðir til at flyta mørk, tó so varliga sum til ber.

Tá løgmaður hevur fingið hesi rósandi orðini, so má eg eisini geva sam-ráðingarleiðara okkara Árna Olafson somu rós-ina. Hesin hevur víst eitt ótrúlig hegni og tól til at loysa hetta kompliseraði mál, og eg eri sannførdur um, at málið hevði ikki verið loyst betur av øð-um.

Tí standa vit enn mong spyrjandi, hví hesin kap-asitetur varð av Edmun-di Joensen settur frí sum formaður í Oljúræð-g-ingarnevndini, har hann eisini hevði gjørt eitt

megnarárbeidi.

Fáa vit marknatrætuna loysta til várs ella í summ-ar, og tað vóna vit, so má sigast, at vit eru komnir eitt týðningarmikið stig nærri einari føroyskari oljuvinnu. Tí kundi eg hugsað mær at sníkt ein spurning inn her, sum ikki beinleiðis hevur við uttanlandsmál at gera. Tað er, nær tingmenn kunnu vænta at fáa kolvetnis-skattalógina á tingborði?

Í áðurnevndu samrøðu við Sosialin í dag sigur løgmaður, at hann miðar eftir einum tøttum sam-starvi við bretar á nógvum økjum. Hetta er skilagott, og tí vil eg eisini mæla til, at vit aftur fáa eitt regl-uligt ferðasamband við bretska meginlandið. Tað er eitt skilagott fyrsta stig, men tað er eisini fyri sam-tarvið eitt neyðugt stig.

Harra formaður. Eg fari at enda við at takka lógmanni og hans-ara embætisfólki um hesa eina greiða og upplýsandi frágreiðing um okkara uttanlandsviðurskipti.

Takk fyri.

Jóannes Eidesgaard

Úr Løgtinginum:

Taktikkurin sveik

- enn eina ferð

Javnaðarflokkurin er mang-an ringur at fáa skil á, og meira og meira gerst hesin fyrr so skilagóði flokkur á-tøkur eini politiskari gráti-konu. Soleiðis eisini í sam-band við grundlógarárbeidið.

Rættarnevndin lýsti sín seinasta fund á fundi tann 15. januar til at vera 21. januar og avtalaði tá, so sum heilt vanligt er at gera í øðrum nevndum, at kalla landsstýrismannin inn at greiða ymsar spurningar.

Men kvøldið fyri sum fundurin skuldi vera, hoyrdist ein lýsing í útvarpinum frá javnaðarflokkinum, hvar hann bjóðaði inn til tíðinda-fund kl. 10 dagin eftir um ein fjarveladufaldara, sum hann fór at frakta fólk.

Dagin eftir valdi tann tíð-indafrói rættarnevndarlín-urin hjá javnaðarflokkinum tíðindafundin og ta nýggju dimensjónina í føroyskum sjálvstýrispolitikk - sum teir ósmædnir kalla tað nýggja heimastýrið hjá sær - saman við floksfeløgum sínum, hóast hann visti, at rættarnevndin sat og bjóðaði eftir honum fyri at víðgera

hansara og javnaðarflokksins alt avgerandi ynski.

Í rættarnevndini helt Hans Pauli Strøm seg ikki hava stundir at sita.

Í staðin fór hann í bløðini og í álitid at greiða frá, hvussu illavörðnir vit aðrir vóru. Vit, av øllum, sum á fleiri fundum sótu og tam-baðu tolið í topp fyri at fáa ein enda frá Hans Paula Strøm, sum vit kundu halda fast um.

Sperðil í taktikkinum

Men sum ikki eina ferð, so kom sperðil í taktikkinn hjá javnaðarflokkinum.

Flokkurin leggur í dag stóran dent á at boða fólk frá, at samstarvið millum hann og samgonguna stóð sína roynd í rættarnevndini, og at henda roynd brast, tá ið teirra maður ikki fekk síni sjónarmið ígjøgnum.

Men tað er ikki so. Hann lýsti og helt tíðindafundin, samstundis sum rættar-nevndin sat og bjóðaði eftir honum, og áðrenn álitid var skrivað. Javnaðarflokkurin helt heldur ikki hesaferð skil á tí taktiska partinum hjá sær.

Hurðarnar stóðu upp á víðan vegg fyri Hans Paula Strøm, øll nevndin sat og bjóðaði eftir honum, meðan hann saman við javnaðarflokkinum sat uppi á Hafnia og filosoferaði um ta nýggju dimensjónina í føroyskum sjálvstýrispolitikk.

Onga fullveldisætlan

Javnaðarflokkurin boðar nú frá, at tað kemur ikki upp á tal at víðgera fullveldisætlanina hjá samgonguni, nú teir hava sína egna ætlan.

Javnaðarflokkurin boðar nú frá, at hann mælir fólk frá at atkvøða fyri fullveldis-ætlanini.

Hetta ger hann í eini løtu, hvar hann fremstir av øll-um við eitthvørt høvi rópar upp um og fregnast eftir, hvussu vit ætla at klára tann búskaparlaga tættin av full-veldinum.

Hetta ger hann í eini løtu, hvar hann fullvælt veit, at stórt lið av embætisfólki situr og granskar alt tað grundleggjandi tilfarið, ið sleppast kann framat við-víkjandi tí búskaparlaga, politiska og umsitingarlaga samskiptinum millum Fø-

oyar og Danmark.

Hann hvørki virkaði ella atkvøddi fyri, at hetta poli-tiskt óhefta og upplýsandi tilfarið skuldi siggja dagsins ljós, og nú tekur hann stóðu, áðrenn málið er komið á tingborði. Harafurat arbeid-ir hann við hond og fót ímóti at fáa nakra sum helst ávirkna á nakad sum helst tilfar av kunnandi slag fø-royskum sjálvstýrispolitikk í gagni.

Sjálvstýri og samveldi

Kortini fer hann í óðum verbum út í hvørt hús og boðar frá, at hann vil sjálv-stýri og samveldi á jøvnum fœti og í ríkisfelagsskapi við tann suverena statin Dan-mark.

At hann vil longur »enn líka at loysingini«, boðar hann eisini frá, at hann vil, at í Føroyum skulu føroy-ingar ráða.

At siga nakad um fø-royskan suverenitet, ella fullveldi, ræðist hann sjálv-andi fyri, tí at hann veit, at allar proklamatióinnar statsrættarlaga sæð eru ein reinur peruvellingur, sum hevur tað eina endamáli, sum er at villeiða hin fø-royska veljaran.

Var talan um ein seriøs-an flokk, so var hann enn grammari enn samgongan

at leita sær eftir tilfari, ið kundi tent hansara sjónar-miðum. Men sjálvandi ger hann ikki tað, tí javnaðar-flokkurin ræðist upplýsing.

Tí velur hann heldur at reka ein miðvíst forðumm-andi, men hjálparleysan politikk. Hann tolar ikki at siggja, at føroyska sam-felagsskipanin verður sund-urgreinað, kannað og funn-in fullgóð til at bera einum fullveldi upp.

Hvat var meira náttúrligt hjá einum flokki, sum mein-ar nakad við sjálvstýrislóg og samveldissáttmála enn at kanna egnan mátt og megi? Hvat er tað, hann ræðist?

Hví skal eingin grundlóg smíðast fyri tað føroyska samfelagið, tá tað bæði skal hava sjálvstýrislóg og sam-veldi, so sum javnaðar-flokkurin sigur -g vilja tað?

Svarið kann bara vera, at eina ktivur føroysk sam-bandsflokkur sjálvandi ong-an veruligan tørv hevur fyri at skipað eitt sjálvberandi føroyskt samfelag.

Hann veit, at ov fáar atkvøður eru á sambanus-veiginum, og tí kallar hann sambandspolitikk sín fyri sjálvstýrispolitikk. Fyri at fuppa fólkid, og fyri at vinna sær vald.

Nyrup floksbróður hevur

Hergeir Nielsen, lögtings-maður Tjóðveldisflokksins úr Vági

rent seg fastan í somu óálit-andi villiniborg sum flokk-ur hansara tølur í her á landi, so sjálvandi fer hesin sama veg. Upplýst samveldi krevur nevniliga ein álitandi politikk ríkan av álitandi politikarum.

Hergeir Nielsen